

El mul somerí

(ALDC, VI, 1380. El mul somerí)

El lexema es refereix al ‘mul, fill de cavall i somera’, oposat al *mul eguí* ‘fill d'ase i egua’ (veg. mapa 860).

La forma sintagmàtica específica s'afegeix: a) al nucli *mul*, del llat. *MŪLUS* (var. f. *mula* 114; der. *mulat* 23, dim., amb el suf. *-at*): *mul somerí* (var. aragonesitzada *mulo somerí* 148) o, simplement, *somerí* 149, 150, 152, 153, der. de *somera* i el suf. de pertinença *-í* (< -INU); b) al nucli *matxo* (var. *matjo* 14, dim. *matxet* 155, 159) (< port. *macho*, a través del cast.): *matxo somerí* 24, 27, 57, 70-72, 147, 150; *matxo somerenc* 58, amb el suf. *-enc* (< germ. -ING); *matxo burrenyo* 94, var. aragonesitzant de *burreny*, amb el suf. *-eny* (< -IGNU); *matxo burrero* 87, 118, 131, 132, 137, 141, 147, 158 o, simplement, *burrero* 152, amb la var. arag. del suf. *-er* (< -ARIU); *matxo ieguato* 135 (var. *matxo ieuato* 160) (< arag. i murcià), amb el suf. dim. *-ato*, var. del cat. *-at* (< -ATTU);

matxo romo 145, 157, 179, 182, 184-187 o, simplement, *romo* 149, 150, 163, 176, 178, var. cast. de *rom* ‘aplanat, ample’ (cf. *ALEANR*, VI, mapa 736; *ALeCMan*, mapa 679). Altres designacions: *bord* 28, 43 (< llat. vg. *BŪRDUS* ‘mul’); *pollí* (var. sintagmàtica *pollí del cavall* 92), der. de *PŪLLĪNUS*; *andalús* 150 deu referir-se a la procedència de l'animal. Geogràficament, s'ha imposat el genèric *matxo* (s. XVI) (eventualment, *mul*, que era el mot genuí [s. XIII]) i en les formacions perifràstiques en el cat. or., especialment el mall., ha prevalgut el der. de *somera*, mentre que coneixen poques realitzacions *pollí* i *mulat*, referits pròpiament a l'animal jove.

Són mots normatius *mul*, des del *DOrt*, 1917; *mul somerí*, des del *DG₁*, 1932; *matxo*, des del *DIEC₁*, 1995.

